DAK KIEN ŻMIEN....

Dak kien żmien! Meta niftakar x'kull waħda konna nagħmlu, ninsa s-sebgħin sena li għandi, fis idub iċ-ċpar li sikwit jenġema' quddiem għajnejja, ir-rogħda li għandi f'saqajja ma nħossiex aktar, bħal saħħa ġdida, barranija nħossha tixtered ma' ġismi kollu u trid kieku tqabbiżni u tqajjimni minn fuq is-siġġu li għoddu ttaqqab bil-qgħad bla hedu u tqil ta' ġismi bla saħħa.

Mela ħa ngħidilkom waħda. Kienet x'in-nofs siegħa; bl-aħħar loqma ħobż f'idi, b'żarbuna nofsha mittiekla u mqatfgħa f'kull wieħed miż-żewġt ibwiet tal-qalziet, u bi ġlekk, li kien jaf erbgħa minn ħuti akbar minni, imgerbeb taħt abti ħriġt niġri mid-dar biex, xħin isiru s-sagħtejn, immur għand l-imgħallem li ma kienx iżommni jekk ma kontx inkun liebes bħan-nies (kien igħid hu). Ħdejn it-tomba tal-mandraġġ iltqajt ma' xi erbgħa oħra bħali mqarbin, jinbxu l-kullħadd, u billi kien is-sajf qtajnieha li mmorru nieħdu waħda l-fossa.

U tlaqna. Aħna u sejjrin, issa nċenċlu xi qampiena jew inħabbtu bis-saħħa xi bieb u nitilqu niġru, issa naqilbu xi mejda f'xi bieb ta' ħanut, issa ninbxu l-dan u issa ninbxu l-dak. Fil-waqt li konna sejrin għal fuq is-sur wieħed minna (li wara, miskin, temm ħajjtu l-ħabs) waqaf u fil-waqt li dorna miegħu qal: "Tafu x'għandna nagħmlu? ma mmorru ngħumu xejn, imma mmorru għal Pawlu ta' Indrì ngħidulu li Ġejta, l-mara ta' Ġankarl, għandha tarbija, u nġibuh idoqqilhom daqqa". Kullħadd għoġbitu l-biċċa. Sħabi telqu ġirja waħda għal ħdejn S. Duminku, u jien (jien, biex ingħid is-sewwa, kont misħut iva, imma f'dawn il-praspar dejjem kont nibqa' ftit lura) u ieħor tlaqna bil-lajma l-lajma għal ħdejn Ġankarl.

Issa dan Ġankarl kien xiħ ta' tlieta u tmenin sena, u kien igħammar ma' martu Ġejta, iżgħar minnu xi sentejn, f'daqsxejn ta' mezzanin ta' żewġ kmamar, waħda fuq u l-oħra isfel, fuq is-sur ta' Marsamxett, bil-qligħ ta' ħanut żgħir li kellhom fil-kamra ta' isfel.

Konna ilna xi kwarta fuq is-sur nistennew u nitħaddtu bejnietna, xħin nilmħu jilwu minn Strada Zecca għal Strada S. Lucia l-Pawlu ta' Indrì ma' xi tlett ixjuħ oħra, lebsin qadim, bi strumenti li kemm kemm ma jafux idoqqu weħidhom, u madwarhom, juruhom fejn, sħabi li kienu marru għalihom.

Sa fl-aħħar waslu u marru waqfu ħdejn il-bieb ta' Ġankarl; aħna nġbarna għalina ftit il-bogħod maqsumin bid-daħk, nistennew ħa naraw kif sa tmur il-biċċa.

Pawlu, wiċċu kollu daħkani, ħabbat żewġ taħbitiet li jregħdu.

Ftit wara tinfetaħ il-gallarija u jixref Ġankarl, b'mustaċċih kollha mqanfdin, imdellkin, imxarrbin bil-brodu, u b'magħarfa tqattar f'idu.

—Xi trid? issa qiegħed niekol.—

Wiċċ Pawlu tilef ftit minn dik id-daħka nofsha sfurzata li kellu, imma Pawlu għamel il-ħila u qallu:

—Nifraħlek, Ġankarl!—

—Biex? x'ġara?—

—Żdidna hux? ma tafx, ġejna ndoqqulek daqqa—U dawk ix-xjuħ bl-istrument imqabbad ma' xoftejjhom, jistennew lil Pawlu jgħidilhom l'*uno, due, tre*.

Gejta, li kienet għaxet dejjem mikduda u mifnija minn xewqa li jkollha t-tfal (imqar tifla), semgħet xi ħaġa minn ġewwa, fehmet x'kienet il-biċċa, gerbet is-siġġu li kienet fuqu u ħarġet tiġri kemm tawha saqajha u b'dagħdiegħa fuqha ta' mara ta' għoxrin sena.

Ġankarl, malli ra l-martu, ma tkellemx aktar, għax kien jaf li, fejn jidħol il-lsien, kienet tinqala' aktar minnu.

B'wiċċha mbegħren, għajnejha mberrqin, b'ħarsa li tbeżża' bdiet tferfer idejha u tgħajjat b'ħanġra daqshiex miftuħa, donnha waħda mxajtna:

—"Ma tistħux, ja ħafna xjuħ li intom, tatu fastidju lil min ma għandux ħsiebkom? Tfal ma kellniex, imma kellna biex inżommuhom kieku ġew. Din x'għarukaża hi; imissek qiegħed f'darek; raġel b'xerfek kollu trid tgħaddi ż-żmien bin-nies......" u ħafna kliem ieħor bħal dan li minnu ma niftakarx ħlief "ommok" u "missierek" u "razztek".

Naf li l-aħħar kliem tagħha kien "għax nitfalek daqqa ta' xitan"; u malli qalet hekk ħarset madwarha, rat l-imgħarfa f'idejn żewġha, ħatfithielu minn idu u waddbitha għal ras Pawlu. Imma ma laqtitux għax hu, miskin, għal-lewwel baqa' bħal miblugħ, imma xħin ra li sa taqbad l-imgħarfa bħal ġie fih in-nifsu, qabad l-isturment u dar jiġri għal wara l-kantuniera. Sħabu għamlu bħalu, u aħna nidħqu kemm nifilħu, tbiegħidna ftit, saffarna żewġ tisfiriet, għajjatna erba' għajtiet u tlaqna.

Ed. G. Coleiro